

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL GALIOJANČIO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO *EX POST* VERTINIMO
METODIKOS IR ATASKAITOS FORMOS PATVIRTINIMO**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 24² straipsnio 1 ir 3 dalimis, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Patvirtinti pridedamas:

1.1. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodiką.

1.2. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo ataskaitos formą.

2. Nustatyti, kad:

2.1. Ministrų įsakymai, kuriais priimamas Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 2 dalyje nurodytas sprendimas, turi būti skelbiami Teisės aktų registre.

2.2. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą atlikusi ministerija koordinuoja Vyriausybės pavestų užduočių, susijusių su atlikto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo rezultatais, įgyvendinimą.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

GALIOJANČIO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO *EX POST* VERTINIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikoje (toliau – Metodika) nustatomi galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo (toliau – *ex post* vertinimas) tikslai, nurodomi atvejai, kai *ex post* vertinimas turėtų būti numatomas ir atliekamas, reglamentuojamas *ex post* vertinimo procesas, *ex post* vertinimo viešinimas, konsultavimasis su visuomene, *ex post* vertinimo koordinavimas ir metodinis konsultavimas, *ex post* vertinimo rezultatų panaudojimas ir tolesnių veiksmų įgyvendinimas.

2. *Ex post* vertinimo tikslai:

2.1. nustatyti galiojančio teisinio reguliavimo taikymo apimtį, įvertinti taikymo praktiką ir tai lėmusius veiksniai;

2.2. nustatyti galiojančio teisinio reguliavimo veikimo sukeltas teigiamas ir neigiamas pasekmes vertinamo teisinio reguliavimo sričiai, tam tikriems asmenims ar jų grupėms, identifikuoti teisinio reguliavimo poveikio pasekmes nulėmusius veiksniai ir jų priežastis;

2.3. nustatyti kitus vertinamo teisinio reguliavimo srities pokyčius, įvykusius dėl papildomų aplinkybių, dariusių įtaką tam tikriems asmenims ar jų grupėms, identifikuoti šio poveikio pasekmes nulėmusius veiksniai ir jų priežastis.

3. Atliekant *ex post* vertinimą surinkti duomenys turėtų būti pakankami, kad būtų galima objektyviai ir nešališkai įvertinti teisinio reguliavimo veikimo pasekmes, nustatyti, ar ir koku mastu buvo pasiekti tikslai, kelti priimant teisinį reguliavimą, ir priimti įrodymais grįstus sprendimus pasirenkant priemones viešosios politikos sritims tobulinti ar jų nustatytoms problemoms spręsti.

4. Šioje Metodikoje vartojamos sąvokos:

4.1. ***Ex post* vertinimą atliekanti ministerija** – ministerija, kuriai peržiūros nuostatoje pavesta arba kurios ministras priėmė sprendimą atlikti *ex post* vertinimą.

4.2. ***Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija** – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, atliekanti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 24¹ straipsnio 3 dalyje nustatytas funkcijas.

4.3. **Peržiūros nuostata** – į įstatymą įtraukta nuostata dėl poreikio atlikti *ex post* vertinimą, kurioje nurodoma *ex post* vertinimą atliekanti ministerija, *ex post* vertinimo dalykas, teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis ir terminas, iki kada *ex post* vertinimas turi būti

atliktas.

4.4. **Teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis** – minimalus teisinio reguliavimo galiojimo laikotarpis, nurodytas peržiūros nuostatoje arba ministro sprendime atlikti *ex post* vertinimą, kuriam suėjus numatomas atlikti *ex post* vertinimas.

4.5. **Už *ex post* vertinimą atsakingi asmenys** – *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos paskirti asmenys, atsakingi už *ex post* vertinimo plano rengimą, *ex post* vertinimo organizavimą ir jo atlikimą siekiant *ex post* vertinimo tikslų.

5. Kitos Metodikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Teisėkūros pagrindų įstatyme.

6. *Ex post* vertinimas atliekamas, kai peržiūros nuostata įtraukiama į įstatymą arba kai priimamas ministro sprendimas atlikti šį vertinimą, kaip numatyta Metodikos 18 punkte (toliau – ministro sprendimas). Atliekant *ex post* vertinimą, vertinamas peržiūros nuostatoje ar ministro sprendime nurodytas teisinis reguliavimas, galiojantis peržiūros nuostatoje ar ministro sprendime nurodytą teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpį, jeigu jo metu nebuvo priimta esminių teisinio reguliavimo pakeitimų. Ar priimti teisinio reguliavimo pakeitimai laikytini esminiais, sprendžia *ex post* vertinimą atliekanti ministerija. Vertinant minėtų pakeitimų esmingumą, siūlytina, be kita ko, atsižvelgti į tai, ar tų pakeitimų priėmimas galėjo lemti ar lėmė iš esmės kitokias teisinio reguliavimo pasekmes vertinamo teisinio reguliavimo sričiai, tam tikriems asmenims ar jų grupėms, palyginti su teisiniu reguliavimu, galiojusi iki minėtų pakeitimų įsigaliojimo.

7. Tais atvejais, kai *ex post* vertinimas numatomas atlikti pagal peržiūros nuostatą, tačiau numatomas vertinti galiojantis teisinis reguliavimas teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpiu arba atliekant *ex post* vertinimą pasikeičia iš esmės, o nauja peržiūros nuostata, pakeičianti ankstesnę, nėra priimama, vertinamas peržiūros nuostatoje nurodytas teisinis reguliavimas su naujai padarytais esminiais pakeitimais, taikant analogišką peržiūros nuostatoje nurodytą teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpį, kuris pradedamas skaičiuoti nuo iš esmės pakeisto teisinio reguliavimo įsigaliojimo dienos. Terminas, iki kada *ex post* vertinimas turi būti atliktas, atitinkamai nukeliamas. Konkreči nukeliamo termino, iki kada *ex post* vertinimas turi būti atliktas, data ir atitinkamai pasikeitęs teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis nustatomi *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos, kurios vertinimu priimti teisinio reguliavimo pakeitimai laikytini esminiais, ministro įsakymu, skelbiamu Teisės aktų registre (toliau – TAR).

8. Jei *ex post* vertinimas numatomas atlikti pagal ministro sprendimą ir numatomas vertinti galiojantis teisinis reguliavimas teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpiu arba atliekant *ex post* vertinimą pasikeičia iš esmės, ministro sprendimas turi būti keičiamas, įvertinant tikslingumą keisti jame nurodytą *ex post* vertinimo dalyką ir (ar) koreguoti nustatytą įvertinti teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpį bei *ex post* vertinimo atlikimo ir galutinės ataskaitos parengimo terminą. Ministro įsakymas nedelsiant siunčiamas *ex post* vertinimą koordinuojančiai institucijai.

9. Peržiūros nuostatoje nurodytas *ex post* vertinimo dalykas neriboja *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos galimybių, siekiant *ex post* vertinimo tikslų, papildomai vertinti ir kitus galiojančio teisinio reguliavimo aspektus, įskaitant susijusių įstatymų ir įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatas ir jų poveikį.

II SKYRIUS

EX POST VERTINIMO ATLIKIMO ATVEJAI IR PERŽIŪROS NUOSTATOS FORMULAVIMAS

10. Peržiūros nuostata įtraukiama į įstatymą Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais. Ar peržiūros nuostata įtrauktina į įstatymą, atsižvelgdami į įstatymo projekto tikslus ir numatomą poveikį, sprendžia įstatymo projekto rengimą inicijavę, jį parengę ir (ar) numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą (toliau – *ex ante* vertinimas) atlikę subjektai. Sprendimą dėl *ex post* vertinimo atlikimo, papildant svarstomą įstatymo projektą peržiūros nuostata, gali priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybė, kai svarstant įstatymo projektą argumentuotą pasiūlymą pateikia *ex post* vertinimą koordinuojanti institucija ar kiti subjektai. Lietuvos Respublikos Seimas, įvertinęs Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodytas aplinkybes, taip pat gali priimti sprendimą į įstatymą įtraukti peržiūros nuostatą.

11. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 1 punktu, peržiūros nuostata turi būti įtraukta į įstatymą, jei įstatymu numatoma reglamentuoti tokią visuomeninių santykių sritį, kuri anksčiau visai nebuvo reglamentuota, arba teisinis reguliavimas buvo nustatytas tik dėl pavienių visuomeninių santykių elementų, tačiau juos siekiama reglamentuoti sistemiškai, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas tam tikroje srityje. Sprendžiant, ar teisinis reguliavimas keičiamas iš esmės, siūlytina įvertinti, ar siekiama reikšmingai keisti ilgą laiką galiojančias principines tam tikro teisinio reguliavimo nuostatas, įprastas visuotinai taikomas procedūras, ar lydimuosiuose dokumentuose nurodoma arba viešojoje erdvėje informuojant apie konkrečią teisėkūros iniciatyvą kalbama apie tam tikros teisinių santykių srities reformą ir kitus galimą esminį pokytį lemiančius visuomeninių santykių reguliavimo aspektus.

12. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 2 punktu, sprendžiant dėl peržiūros nuostatos įtraukimo į įstatymą reikalingumo, turi būti vertinama, ar teisinio reguliavimo įtaka tam tikrai teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms bus didelė. Numatoma didelė įtaka paprastai nustatoma atsižvelgiant į *ex ante* vertinimo rezultatus. Taip pat siūlytina atsižvelgti į didesnio poveikio įstatymų ir Seimo nutarimų projektų atrankos kriterijus, kurie suponuoja galimą didesnį teisinio reguliavimo poveikį ir kuriuos taiko Vyriausybės kanceliarija, atrinkdama įstatymų ir Seimo nutarimų projektus išsamesniam *ex ante* vertinimui.

13. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 3 punktu, be kitų

galimų atvejų, į įstatymą įtraukti peržiūros nuostatą rekomenduotina, kai rengiant įstatymo projektą gaunami argumentuoti, bet iš esmės priešaringi institucijų, ekspertų, suinteresuotų asmenų vertinimai dėl siūlomo priimti teisinio reguliavimo, numatomos esminės teisinio reguliavimo įgyvendinimo kliūtys, įžvelgiama reali rizika, kad teisinio reguliavimo tikslai gali būti nepasiekti.

14. Peržiūros nuostatoje, vadovaujantis Metodikos 1 priede pateiktais peržiūros nuostatos dėstymo pavyzdžiais, nurodoma:

14.1. *ex post* vertinimą atliekanti ministerija;

14.2. *ex post* vertinimo dalykas. Nurodoma, koks teisinis reguliavimas ir poveikis bus vertinami atliekant *ex post* vertinimą. *Ex post* vertinimo dalyką siektina nurodyti kuo konkrečiau, aiškiai ir suprantamai ne specialistui apibrėžti vertinamo įstatymo (įstatymų), prireikus kitų teisės aktų, tam tikrus teisinio reguliavimo aspektus, naujas nuostatas, kurios turėtų daryti didžiausią poveikį atitinkamiems visuomeniniams santykiams, siekiant teisinio reguliavimo tikslų, ir nurodyti, kam (kokiai sričiai (vertintini poveikio vertinimo aspektai) ar kokiai asmenų grupei) padarytas poveikis privalo būti įvertintas atliekant *ex post* vertinimą;

14.3. teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis. Jis negali būti trumpesnis nei dveji metai nuo teisinio reguliavimo įsigaliojimo, tačiau rekomenduojama atlikti kuo ilgiau (trejus ar penkerius metus) galiojančio teisinio reguliavimo *ex post* vertinimą. Teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis nurodomas metais ir (ar) mėnesiais, taip pat įvardijamas jo skaičiavimo pradžios momentas;

14.4. terminas, iki kada *ex post* vertinimas turi būti atliktas. Rekomenduojama *ex post* vertinimui atlikti numatyti ne trumpesnę nei 4 mėnesių laikotarpį, tačiau šis laikotarpis negali būti ilgesnis nei 12 mėnesių. Šis terminas nurodomas kalendorine data arba mėnesių skaičiumi po nustatyto teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos.

15. Jei įstatymu, į kurį įtraukiama peržiūros nuostata, įgyvendinamos Europos Sąjungos teisės nuostatos, peržiūros nuostatoje formuluojant *ex post* vertinimo dalyką, susijusį su šiuo reguliavimu, siūlytina apsiriboti nacionalinėje teisėje pasirinkto Europos Sąjungos teisės įgyvendinimo būdo vertinimu, neapimant Europos Sąjungos teisės aktų priėmimo tikslo vertinimo.

16. Peržiūros nuostatoje gali būti nurodoma tik viena *ex post* vertinimą atliekanti ministerija, vienas teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis ir vienas *ex post* vertinimo atlikimo terminas.

17. Tais atvejais, kai atliekamas *ex post* vertinimas dėl keliuose įstatymuose nustatyto susijusio teisinio reguliavimo (*ex post* vertinimo dalykas iš esmės sutampa), pagrindinio įstatymo peržiūros nuostatoje turi būti tiksliai nurodyti susiję įstatymai, o juose peržiūros nuostata nėra dėstoma. Šiuo atveju dėl kituose įstatymuose įtvirtinto teisinio reguliavimo *ex post* vertinimo taikytinas pagrindiniame įstatyme numatytas teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpis ir

terminas, iki kada *ex post* vertinimas turi būti atliktas.

18. Ministras pagal jam pavestą valdymo sritį gali priimti Teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 2 dalyje nurodytą sprendimą. Ministro sprendimas priimamas siekiant reaguoti į pokyčius tam tikroje teisinio reguliavimo srityje, į iškilusias aktualijas ir paaiškęjusias teisinio reguliavimo trūkumus, pvz., kai:

18.1. ministerija ketina inicijuoti tam tikro teisinio reguliavimo pakeitimus ir *ex post* vertinimas būtų naudingas siekiant nustatyti tinkamiausią teisinio reguliavimo alternatyvą;

18.2. viešojoje erdvėje dažnai pasirodo informacija dėl teisinio reguliavimo keliamų problemų ir neigiamo poveikio tam tikrai sričiai, asmenims ar jų grupėms;

18.3. gaunamų skundų kiekis ir jų turinys, susijęs su teisinio reguliavimo taikymo problemomis, galimai parodo sisteminės teisinio reguliavimo spragas arba inicijuojami ar gali būti inicijuoti teisminiai procesai;

18.4. gaunami argumentuoti pasiūlymai atlikti *ex post* vertinimą iš *ex post* vertinimą koordinuojančios institucijos, Vyriausybės kanceliarijos, kitų ministerijų, valstybės institucijų ir įstaigų, socialinių ekonominių partnerių, nevyriausybinų organizacijų ar asmenų;

18.5. kyla pagrįstų įtarimų, kad teisės akto veikimo pasekmės nėra tokios, kokios buvo suplanuotos, atsirado didelis neprognozuotas neigiamas poveikis tam tikriems suinteresuotiems asmenims (visuomenės grupėms), galiojantis teisinis reguliavimas nėra tinkamas spręsti problemoms, kurias turėtų spręsti, ir nėra tinkamas norint pasiekti teisinio reguliavimo tikslus.

19. Ministro sprendimas įforminamas ministro įsakymu, kuriame turi būti nurodyta Metodikos 14.2–14.4 papunkčiuose išvardyta informacija. Ministro sprendimu taip pat gali būti paskiriami už *ex post* vertinimą atsakingi asmenys (toliau – atsakingi asmenys), priimami kiti Metodikos 26 punkte nurodyti sprendimai, pateikiama kita ministro nuožiūra svarbi informacija.

20. Ministro sprendimas teisės aktų nustatyta tvarka skelbiamas TAR, sudarant sąlygas TAR tvarkytojui, siekiant Teisėkūros pagrindų įstatymo 24³ straipsnio 1 dalyje nurodyto tikslo, Metodikos 14 punkte nurodytą informaciją apie *ex post* vertinimą susieti su TAR paskelbtu teisės aktu, kurio teisinį reguliavimą numatoma vertinti. Ministro įsakymas nedelsiant siunčiamas *ex post* vertinimą koordinuojančiai institucijai.

III SKYRIUS EX POST VERTINIMO ETAPAI

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

21. *Ex post* vertinimas apima šiuos pagrindinius etapus: pasirengimą atlikti *ex post* vertinimą, *ex post* vertinimo atlikimą bei *ex post* vertinimo ataskaitos parengimą, viešinimą, derinimą ir paskelbimą. *Ex post* vertinimą atliekanti ministerija, siekdama geriau valdyti atliekamo *ex post* vertinimo procesą, gali įvardytus etapus skaidyti į papildomus smulkesnius.

22. Nuo peržiūros nuostatos ar ministro sprendimo įsigaliojimo iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos yra pasirengimo atlikti *ex post* vertinimą etapas (TAR nurodoma, kad planuojamas atlikti konkretaus teisės akto *ex post* vertinimas).

23. Pasibaigus teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpiui, prasideda *ex post* vertinimo atlikimas (TAR nurodoma, kad atliekamas konkretaus teisės akto *ex post* vertinimas), kuris baigiamas galutinės *ex post* vertinimo ataskaitos paskelbimu.

24. Jei keičiant teisinį reguliavimą, dėl kurio buvo priimta peržiūros nuostata, priimama nauja peržiūros nuostata, *ex post* vertinimas atliekamas pagal vėliausiai priimtą peržiūros nuostatą.

ANTRASIS SKIRSNIS

PASIRENGIMAS ATLIKTI *EX POST* VERTINIMĄ

25. Pasirengimo atlikti *ex post* vertinimą etapas prasideda iš karto po peržiūros nuostatos ar ministro sprendimo įsigaliojimo, bet ne vėliau kaip likus šešiams mėnesiams iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos. Šio etapo metu stebimas nustatyto įvertinti teisinio reguliavimo taikymas ir veikimas, renkami tarpiniai su tuo susiję duomenys ir faktai, taip pat atliekami kiti *ex post* vertinimui kokybiškai atlikti reikalingi veiksmai.

26. Pasirengimo atlikti *ex post* vertinimą etape *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos ministras arba jo įgaliotas asmuo (viceministras, ministerijos kancleris) paskiria atsakingus asmenis, jei jie nebuvo paskirti ministro sprendimu, kaip numatyta Metodikos 19 punkte. Šiame etape prireikus gali būti nustatomos tarpinės *ex post* vertinimo atlikimo datos ir jų pabaigoje reikalingi pasiekti rezultatai, taip pat kiti *ex post* vertinimo procesui veiksmingai valdyti reikalingi tarpiniai žingsniai.

27. Atsakingi asmenys, šiame etape atsižvelgę į nustatyto įvertinti galiojančio teisinio reguliavimo kontekstą, vertinimui atlikti reikiamų surinkti duomenų mastą ir galimus duomenų šaltinius, specialių žinių ir kompetencijų poreikį, numato, kiek reikėtų žmogiškųjų ir kitų išteklių *ex post* vertinimui atlikti, sprendžia, ar tikslinga sudaryti *ex post* vertinimo komandą (darbo grupę) ir į ją įtraukti kitų valstybės tarnautojų, ekspertų, konsultantų, mokslininkų, ar tikslinga kreiptis į Vyriausybės strateginės analizės centrą metodinės ir ekspertinės pagalbos.

28. Atsakingiems asmenims pasiūlius sudaryti *ex post* vertinimo komandą (darbo grupę) arba pasitelkti Metodikos 27 punkte nurodytų trečiųjų asmenų pagalbą *ex post* vertinimui atlikti, sprendimą dėl šių siūlymų priima ministras arba jo įgaliotas asmuo.

29. Paskiriant atsakingais asmenimis konkrečius ministerijos valstybės tarnautojus ar teisės aktų nustatyta tvarka parenkant mokslininkus, ekspertus, konsultantus ar tyrimų organizacijas, kurie dalyvaus atliekant *ex post* vertinimą, turi būti vertinama jų motyvacija, nešališkumas ir tinkama kompetencija.

30. Vengiant galimo interesų konflikto ir siekiant objektyvaus *ex post* vertinimo, rekomenduojama, kad *ex post* vertinimą atliktų ne tie (esant galimybei, ir ne to padalinio) valstybės tarnautojai, kurie rengė teisės akto, kuriame nustatytas galiojantis teisinis reguliavimas yra vertinamas, projektą.

31. Nustačius, kad tikslinga *ex post* vertinimą atlikti plačiau, nei numato *ex post* vertinimo dalykas, nurodytas peržiūros nuostatoje ar ministro sprendime, *ex post* vertinimą atliekanti ministerija gali išplėsti vertinamo teisinio reguliavimo apimtį. Konkreči *ex post* vertinimo reguliavimo apimtis paprastai nustatoma Metodikos 35 punkte nurodytame *ex post* vertinimo plane. *Ex post* vertinimo reguliavimo apimtis gali būti išplėsta bet kuriame *ex post* vertinimo etape, jei paaiškėja, kad tai reikalinga kokybiškam ir visapusiškam *ex post* vertinimui atlikti.

32. Atsakingi asmenys parengia *ex post* vertinimo plano projektą, kuriame prireikus sukonkretina peržiūros nuostatoje ar ministro sprendime numatytą *ex post* vertinimo dalyką, pagal Metodikos 38 punkte nurodytus vertinimo kriterijus sudaro preliminarinius *ex post* vertinimo klausimus, parenka taikytinus metodus, nurodo jau turimus duomenis ir reikalingus surinkti duomenis, galimus duomenų šaltinius, suplanuoja vertinimo eigą (pvz., konsultacijas su visuomene ar tam tikrais asmenimis ar jų grupėmis), nurodo planuojamų veiksmų atlikimo terminus, įskaitant smulkesnių *ex post* vertinimo etapų, jei jie numatomi, įgyvendinimo terminus ir siektinus etapų rezultatus, ir nurodo savo kontaktinius duomenis. Sudarant preliminarinius *ex post* vertinimo klausimus siūlytina atsižvelgti į Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo klausimyną (toliau – Klausimynas) (2 priedas).

33. Ne vėliau kaip likus 30 dienų iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos *ex post* vertinimo plano projektas, vizuotas ministro ar jo įgalioto asmens, skelbiamas viešai Teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS) ir *ex post* vertinimą atliekančios ministerijos interneto svetainėje.

34. Paskelbus *ex post* vertinimo plano projektą, sudaroma galimybė visiems asmenims per 15 darbo dienų nuo jo paskelbimo teikti pastabas ir pasiūlymus dėl šio projekto tiek TAIS, tiek tiesiogiai *ex post* vertinimą atliekančiai ministerijai, taip pat išreikšti nuomonę dėl nustatyto įvertinti teisinio reguliavimo aktualumo ir problemiško. Gautas pastabas ir pasiūlymus įvertina atsakingi asmenys ir prireikus koreguoja *ex post* vertinimo plano projektą.

35. *Ex post* vertinimo planas patvirtinamas ministro ar jo įgalioto asmens ir paskelbiamas TAIS iki teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos.

TREČIASIS SKIRSNIS **EX POST VERTINIMO ATLIKIMAS**

36. *Ex post* vertinimo atlikimo etapas prasideda pirmą dieną po teisinio reguliavimo vertinimo laikotarpio pabaigos ir baigiamas Metodikos 51 punkte nurodytos galutinės *ex post*

vertinimo ataskaitos paskelbimu. Šio etapo metu, laikantis patvirtinto *ex post* vertinimo plano, renkami, vertinami, analizuojami ir patikrinami duomenys ir daromi apibendrinimai ir išvados dėl galiojančio teisinio reguliavimo taikymo ir veikimo.

37. *Ex post* vertinimo atlikimo etapo metu gali būti tikslinami *ex post* vertinimo plane nurodyti preliminarūs klausimai, į kuriuos reikės atsakyti atliekant *ex post* vertinimą (siūlytina atsižvelgti į Klausimyną).

38. Teisėkūros pagrindų įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje apibrėžtas *ex post* vertinimo objekto turinys vertinamas taikant šiuos kriterijus:

38.1. veiksmingumo – kuriuo atskleidžiama, ar nustatytas teisinis reguliavimas, atsižvelgiant į tai, kaip tinkamai jis buvo taikomas, padėjo pasiekti teisinio reguliavimo tikslus ir spręsti teisinio reguliavimo priėmimo metu nurodytą (-as) problemą (-as);

38.2. poveikio – nustatomas teisinio reguliavimo poveikis vertinamo teisinio reguliavimo sričiai, tam tikriems asmenims ar jų grupėms;

38.3. rezultatyvumo (efektyvumo) – kuriuo parodoma, kokios teisinio reguliavimo įgyvendinimo sąnaudos patirtos ir kokia yra teisinio reguliavimo įgyvendinimo teikiama nauda.

39. Sudarant *ex post* vertinimo klausimus taip pat atsižvelgiama į vertinamo teisinio reguliavimo priėmimo metu keltus tikslus ir siektas spręsti problemas, preliminarūs numatomo teisinio reguliavimo įgyvendinimo sąnaudų ir naudos įvertinimus, numatytus *ex ante* vertinimo pažymoje ar įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

40. Atsižvelgiant į peržiūros nuostatoje ar ministro sprendime nustatytą ir galimai *ex post* vertinimo plane sukonkretintą *ex post* vertinimo dalyką, sudarytus (patikslintus) klausimus ir kitą *ex post* vertinimo plane nurodytą informaciją, gali būti tikslinami, peržiūrimi ar atnaujinami reikiami *ex post* vertinimui atlikti duomenys, duomenų šaltiniai ir duomenų surinkimo metodai.

41. Siekiant tinkamai identifikuoti reikiamus duomenis ir juos surinkti siūlytina vadovautis *Ex post* vertinimui reikalingų duomenų šaltinių nustatymo ir surinkimo gairėmis (toliau – Gairės) (3 priedas), o nusprendus taikyti Gairėse nurodytus pirminių duomenų rinkimo metodus ar kitus konsultacijų su visuomene metodus rekomenduojama vadovautis viešai interneto svetainės <https://epilietis.lrv.lt> skiltyje „Dalyvauk priimant ir keičiant sprendimus“ skelbiama Viešųjų konsultacijų metodika.

42. Surinkti duomenys turi būti vertinami, analizuojami ir patikrinami. Duomenims analizuoti gali būti naudojami įvairūs metodai. Rekomenduojama pasirinkti ir naudoti kelis metodus, derinti tarpusavyje kiekybinius ir kokybinius analizės metodus.

43. Duomenų vertinimo, analizės ir patikrinimo metu turi būti įvertintas ir duomenų šaltinių patikimumas. Šaltiniai turi būti įvairūs, pakankamai plačios apimties, kad būtų patikimi ir rodytų tam tikras tendencijas. Kai duomenys yra ginčytini ir galbūt nėra iki galo patikimi, tai turi būti aiškiai nurodyta *ex post* vertinimo ataskaitoje. Atsižvelgiant į duomenų patikimumą, darant išvadas, turi būti apibrėžiamos prielaidos, kuriomis grindžiamos išvados.

44. Surinkti duomenys analizuojami, siekiant atsakyti į suformuluotus *ex post* vertinimo klausimus ir norint pateikti patikimus *ex post* vertinimo rezultatus. *Ex post* vertinimas atliekamas, lyginant per tam tikrą laikotarpį įvykusius pokyčius su situacija, buvusia iki priimant teisinį reguliavimą, arba lyginant pokyčius su tikslais, kurių siekta, ir rezultatais, kurie buvo planuojami, arba lyginama naudojant kurį kitą atskaitos tašką, leidžiantį įvertinti, koku mastu pavyko išspręsti numatytas problemas.

45. Atliekant *ex post* vertinimą taip pat rekomenduojama vadovautis Socialinių sąnaudų ir naudos analizės metodinėmis gairėmis, skelbiamomis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje <https://finmin.lrv.lt>, skilties „Veiklos sritys“ dalyje „Veiklos efektyvumo tobulinimas“, Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 213 „Dėl Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos patvirtinimo“, Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4 „Dėl Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos patvirtinimo“, Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gairėmis, skelbiamomis Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos interneto svetainėje <https://kt.gov.lt>, skilties „Veiklos sritys“ dalyje „Viešieji subjektai“, ir kitais pagal teisinio reguliavimo pobūdį aktualiais metodiniais dokumentais.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

EX POST VERTINIMO ATASKAITOS PARENGIMAS, VIEŠINIMAS, DERINIMAS IR PASKELBIMAS

46. Esminė informacija apie *ex post* vertinimą ir jo rezultatai, įskaitant išvadas, fiksuojami galutinėje *ex post* vertinimo ataskaitoje, parengtoje pagal Vyriausybės tvirtinamą formą.

47. *Ex post* vertinimą atlikusi ministerija parengtą *ex post* vertinimo ataskaitos projektą skelbia savo interneto svetainėje, TAIS, taip pat viešina naudodamasi socialinės medijos ar kitomis priemonėmis, sudarydama galimybę visiems suinteresuotiems subjektams pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto per ne trumpesnę nei 20 darbo dienų terminą.

48. *Ex post* vertinimą atlikusi ministerija parengtą *ex post* vertinimo ataskaitos projektą teikia derinti *ex post* vertinimą koordinuojančiai institucijai per TAIS. Kartu su *ex post* vertinimo ataskaitos projektu TAIS pateikiami ir papildomi, su atliktu *ex post* vertinimu susiję dokumentai, pagrindžiantys *ex post* vertinimo ataskaitos projekte pateiktą informaciją. *Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija privalo pateikti savo išvadą per TAIS dėl jai pateikto *ex post* vertinimo ataskaitos projekto ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo *ex post* vertinimo ataskaitos projekto gavimo dienos. Teikdama išvadą dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto, *ex post* vertinimą

koordinuojanti institucija įvertina *ex post* vertinimo proceso organizavimo tvarkos laikymąsi, analizės metodų taikymą, teikiamų duomenų patikimumą, išvadų atitiktį duomenų rodmenims.

49. Įvertinusi *ex post* vertinimą koordinuojančios institucijos išvadą dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto, taip pat kitų subjektų pastabas, jei tokių būtų gauta, *ex post* vertinimą atlikusi ministerija atitinkamai patikslina ataskaitą ir parengia galutinę *ex post* vertinimo ataskaitą. Dėl pastabų, į kurias nebuvo atsižvelgta, jų rengėjams darbo tvarka pateikiami atsikirtimo argumentai, paaiškinimai ar susijusi papildoma informacija skelbiami TAIS.

50. Tais atvejais, kai *ex post* vertinimą koordinuojanti institucija savo nuomonėje dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto konstatuoja, kad *ex post* vertinimas atliktas nepakankamai kokybiškai ir (ar) nevisapusiškai (neatsakyta į *ex post* vertinimo klausimus, nesurinkti vertinimui atlikti reikalingi aktualūs duomenys, išvados nepagrindžiamos argumentais ir (ar) duomenimis ir pan.) arba *ex post* vertinimo ataskaitos projekte pasigendama esminės informacijos, susijusios su atliktu *ex post* vertinimu, *ex post* vertinimą atlikusi ministerija pašalina nustatytus *ex post* vertinimo trūkumus ir patikslina *ex post* vertinimo ataskaitos projektą. Patikslintas *ex post* vertinimo ataskaitos projektas paskelbiamas TAIS ir su *ex post* vertinimą koordinuojančia institucija derinamas pakartotinai per ne trumpesnę nei 10 darbo dienų terminą.

51. Galutinę *ex post* vertinimo ataskaitą pasirašo ministras. Ši ataskaita per penkias darbo dienas nuo jos pasirašymo dienos skelbiama *ex post* vertinimą atlikusios ministerijos interneto svetainėje ir TAIS. Skelbiant *ex post* vertinimo ataskaitą TAIS, šioje sistemoje taip pat turi būti pažymima, kad *ex post* vertinimas yra pabaigtas.

IV SKYRIUS

KONSULTAVIMASIS SU VISUOMENE IR EX POST VERTINIMO VIEŠINIMAS

52. Fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę ministrui pagal jam pavestas valdymo sritis teikti siūlymus dėl poreikio atlikti *ex post* vertinimą.

53. Ministerijos pasirinktomis priemonėmis proaktyviai skelbia ir viešina informaciją apie planuojamus atlikti ar atliekamus *ex post* vertinimus (savo interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse ir pan.), siekia kuo daugiau įtraukti visuomenę į *ex post* vertinimo procesą (gauti nuomonę, duomenis, kitą informaciją apie *ex post* vertinimo objektą) ir (ar) ją informuoti, įskaitant informaciją apie *ex post* vertinimo rezultatus, bet ja neapsiribojant.

54. *Ex post* vertinimą atliekanti ministerija savo interneto svetainėje, TAIS, papildomai galimai ir kitomis pasirinktomis priemonėmis skelbia *ex post* vertinimo plano projektą, *ex post* vertinimo planą ir *ex post* vertinimo ataskaitos projektą bei galutinę *ex post* vertinimo ataskaitą, taip pat gali skelbti ir kitą informaciją, susijusią su *ex post* vertinimu (pvz., vykdant viešąsias konsultacijas gautus apibendrinamuosius duomenis, kvietimą teikti nuomonę dėl vertinamo

teisinio reguliavimo taikymo ir veikimo). Šiame punkte nurodyta informacija TAIS skelbiama ir tarpusavyje susiejama TAIS valdytojo nustatyta tvarka.

55. TAIS sudaroma galimybė asmenims teikti pastabas ir pasiūlymus dėl *ex post* vertinimo plano projekto, reikšti nuomonę dėl vertinamo teisinio reguliavimo taikymo ir veikimo, teikti pastabas dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto. Asmenys taip pat turi teisę *ex post* vertinimo metu tiesiogiai kreiptis į *ex post* vertinimą atliekančią ministeriją ir teikti nuomonę dėl vertinamo teisinio reguliavimo taikymo ir veikimo praktikoje, nurodyti kylančias problemas, kitaip prisidėti prie *ex post* vertinimo.

56. Metodikos 55 punkte nurodytą informaciją atsakingi asmenys įvertina rengdami *ex post* vertinimo ataskaitą.

V SKYRIUS

EX POST VERTINIMO KOORDINAVIMAS IR METODINIS KONSULTAVIMAS

57. *Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija savo interneto svetainėje skelbia teisės aktų, kuriuose nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas atliekamas ar planuojamas atlikti, sąrašą (toliau – sąrašas) ir užtikrina, kad sąrašas yra aktualus. Sąrašas atnaujinamas neatidėliojant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas nuo naujos peržiūros nuostatos ar ministro sprendimo įsigaliojimo, taip pat nuo galutinės *ex post* vertinimo ataskaitos paskelbimo TAIS. *Ex post* vertinimą koordinuojančios institucijos interneto svetainėje taip pat skelbiami asmenų, kurie teikia metodines konsultacijas dėl *ex post* vertinimo, kontaktai, kaip numatyta Metodikos 62.1 papunktyje.

58. Sąrašą sudaro trys dalys: teisės aktų, kuriuose nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas yra planuojamas atlikti, sąrašas, teisės aktų, kuriuose nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas yra atliekamas, sąrašas ir teisės aktų, kuriuose nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas yra atliktas, sąrašas.

59. Sąrašė dėl kiekvieno teisės akto nurodoma:

59.1. teisės akto, kuriame nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas atliekamas, planuojamas atlikti ar atliktas, pavadinimas ir *ex post* vertinimo dalykas;

59.2. *ex post* vertinimą atliekanti ar atlikusi ministerija;

59.3. data, iki kurios *ex post* vertinimas turi ar turėjo būti atliktas;

59.4. įstatymo, kuriame įtvirtinta *ex post* vertinimą lemianti peržiūros nuostata, pavadinimas ir atitinkamo straipsnio numeris arba ministro sprendimo, lemiančio *ex post* vertinimą, priėmimo data, numeris ir pavadinimas;

59.5. tuo atveju, kai *ex post* vertinimas yra atliktas, – nuoroda į galutinę *ex post* vertinimo ataskaitą.

60. TAIS paskelbus galutinę *ex post* vertinimo ataskaitą dėl tam tikro teisės akto, šis teisės aktas perkeliamas į Metodikos 58 punkte nurodytą sąrašo trečiąją dalį.

61. *Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija savo interneto svetainėje sudaro sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims pateikti argumentuotus siūlymus dėl poreikio atlikti *ex post* vertinimą ne tik Lietuvos Respublikos teisingumo ministrui pavestose valdymo srityse. Šie siūlymai apsvarstomi kartu su atsakinga ministerija, prireikus ir kitomis institucijomis ar įstaigomis.

62. Metodines konsultacijas dėl *ex post* vertinimo teikia:

62.1. *ex post* vertinimą koordinuojanti institucija dėl:

62.1.1. tikslingumo ir tinkamumo konkretaus teisinio reguliavimo atveju atlikti *ex post* vertinimą;

62.1.2. tinkamo peržiūros nuostatos ir ministro sprendimo suformulavimo;

62.1.3. *ex post* vertinimo proceso organizavimo ir *ex post* vertinimo planų rengimo;

62.1.4. *ex post* vertinimo ataskaitos pildymo;

62.1.5. Metodikos nuostatų taikymo;

62.2. Vyriausybės strateginės analizės centras dėl:

62.2.1. tinkamų vertinimo metodų *ex post* vertinimui atlikti pasirinkimo;

62.2.2. kiekybinių ir kokybinių analizės metodų taikymo;

62.2.3. korektiško analizės metu gautų duomenų interpretavimo.

63. *Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija, bendradarbiaudama su Vyriausybės strateginės analizės centru, kaupia dažniausiai apie *ex post* vertinimą ir jo atlikimą užduodamus, pasikartojančius klausimus ir jų pagrindu savo interneto svetainėje parengia ir reguliariai pildo bei atnauja dažniausiai užduodamų klausimų (DUK) skiltį.

64. Siekdama visapusiškai įvertinti *ex post* vertinimo ataskaitų projektus, kaip tai numatyta Metodikos 48 ir 50 punktuose, *ex post* vertinimą koordinuojanti institucija *ex post* vertinimo ataskaitų projektams vertinti gali pasitelkti atskirų sričių ekspertus (kitų institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, socialinių ekonominių partnerių, akademinės bendruomenės atstovus).

65. *Ex post* vertinimą koordinuojanti institucija savo interneto svetainėje skelbia savo pateiktas nuomones dėl *ex post* vertinimo ataskaitų projektų, taip pat kaupia atliktų *ex post* vertinimų pavyzdžių biblioteką ir derindama įvairias komunikacijos priemones užtikrina *ex post* vertinimų pavyzdžių sklaidą.

VI SKYRIUS

EX POST VERTINIMO REZULTATŲ PANAUDOJIMAS IR TOLESNIŲ VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMAS

66. Atlikto *ex post* vertinimo rezultatai naudojami:

66.1. viešajai politikai tobulinti – pasirenkant veiksmingesnes ir tikslingesnes priemones tokiems patiems ar panašaus pobūdžio klausimams ir problemoms ateityje spręsti;

66.2. informacijai ir duomenims, pavyzdžiams, susijusiems su pasiteisinusiomis ir nepasiteisinusiomis priemonėmis, kaupti siekiant išvengti pasikartojančių klaidų;

66.3. kaip įrodymai ir argumentai atliekant *ex ante* vertinimus;

66.4. prireikus neatidėliojant teisės aktams tikslinti, jei nustatoma, kad:

66.4.1. teisės aktai netaikomi tinkamai dėl teisinio reguliavimo spragų, dėl to, kad yra neaiškūs ar neišsamūs;

66.4.2. pakeitus teisinio reguliavimo priemones kitomis konkrečiomis, nustatytomis *ex post* vertinimo metu, teisinio reguliavimo tikslai būtų pasiekti geriau nei esamomis priemonėmis;

66.5. kitais atvejais, kai tai gali būti naudojama kaip įrodymai siekiant sustiprinti arba paneigti formuojamą nuomonę tam tikru klausimu.

67. *Ex post* vertinimą atlikusi ministerija pati nusprendžia, kaip ir kada bus panaudojami atlikto *ex post* vertinimo rezultatai, išskyrus atvejus, jei Vyriausybė, vadovaudamasi Metodikos 69 punkto nuostatomis, nusprendžia kitaip.

68. Ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo galutinės *ex post* vertinimo ataskaitos paskelbimo TAIS, *ex post* vertinimą atlikusi ministerija pateikia *ex post* vertinimo ataskaitą Vyriausybei (kartu su *ex post* vertinimą koordinuojančios institucijos nuomone dėl *ex post* vertinimo ataskaitos projekto), taip pat išsiunčia susipažinti Seimo valdybai ir Seimo komitetui pagal veiklos kryptį ir *ex post* vertinimą koordinuojančiai institucijai.

69. Vadovaujantis peržiūrų nuostatomis atliktų *ex post* vertinimų rezultatai paprastai aptariami Vyriausybės pasitarime, kurio metu *ex post* vertinimą atlikusiai ministerijai ir (ar) kitoms suinteresuotoms institucijoms, atsižvelgiant į *ex post* vertinimo rezultatus, gali būti pavedama atlikti konkrečias užduotis, siekiant pakeisti netenkinančią situaciją.

PERŽIŪROS NUOSTATOS DĖSTYMO PAVYZDŽIAI

1. Peržiūros nuostatoje turi būti pateikta Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikos 14 punkte nurodyta informacija.

2. Šiame priede dėstomi pavyzdžiai, kaip galėjo būti formuluojama peržiūros nuostata konkrečiuose įstatymuose įtvirtinto teisinio reguliavimo atveju:

2.1. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10 straipsnių ir ketvirtojo skirsnio pakeitimo įstatyme Nr. XIII-2134, kurio vienas iš esminių pakeitimų buvo įtvirtinti naują galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo institutą:

10 straipsnis. Įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija atlieka šiame įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau šiame straipsnyje – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo instituto sukūrimas užtikrino išsamesnius ir kokybiškesnius galiojančio teisinio reguliavimo poveikio vertinimus ir platesnį tokių vertinimų rezultatų panaudojimą viešajai politikai tobulinti ir įrodymais grįstiems sprendimams priimti, ar platesnio visuomenės įtraukimo į galiojančio teisinio reguliavimo poveikio vertinimą galimybės padidino visuomenės dalyvavimą galiojančio teisinio reguliavimo poveikio vertinime ir prisidėjo prie teisėkūros kokybės gerinimo.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – penkeri metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2025 m. rugsėjo 1 dienos.

2.2. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatyme Nr. XIII-3416, kurio tikslas buvo užtikrinti visų socialinę riziką patiriančių vaikų kokybišką ikimokyklinį ugdymą bei parengti sistemą palaipsniui ir vertinant individualius vaiko poreikius pereiti prie ankstesnio, tačiau lankstaus privalomo ugdymo, parengti ankstyvojo ugdymo sistemą, kurios turinys ir ugdymo formos būtų priimtinesnės jaunesnio amžiaus vaikams, užtikrinant nuoseklų ir kokybišką ugdymo turinį:

9 straipsnis. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija atlieka šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau šiame straipsnyje – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar privalomas socialinės rizikos vaikų ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą prisidėjo prie jų socialinės atskirties mažinimo, lėmė geresnius tokių vaikų priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokymosi rezultatus, sumažino socialinėje aplinkoje kylančią įtampą ir ar pagerino kriminogeninę situaciją, susijusią su socialinės rizikos vaikais. Taip pat turi būti įvertinta, ar, paankstinant vaikų priešmokyklinio bei pradinio ugdymo amžių, koreguojant ankstyvojo ugdymo programų turinį, šis reguliavimas turėjo laukimą pozityvų poveikį visų vaikų, kuriems taikomas *ex post* vertinimo laikotarpiu šiame įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas, populiacijai – leido geriau pasirengti pradiniam ugdymui ir jo metu pasiekti geresnių mokymosi rezultatų.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – penkeri metai nuo šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalies įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas per devynis mėnesius nuo *ex post* vertinimo laikotarpio pabaigos.

2.3. Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 19 straipsnio pakeitimo įstatyme Nr. XIII-3320, kurio vienas pagrindinių tikslų buvo nustatyti draudimą rūkyti daugiabučių namų balkonuose, terasose, lodžijose, nuosavybės teise priklausančiuose atskiriems savininkams, kai bent vienas namo gyventojas prieštarauja rūkymui, tokiu būdu užtikrinant nerūkančių žmonių pamatines teises į sveikatos ir gyvybės apsaugą ir užkertant kelią priverstiniam pasyviam rūkymui:

3 straipsnis. Įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija atlieka šiame įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau šiame straipsnyje – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar draudimas rūkyti daugiabučių namų balkonuose, terasose, lodžijose, nuosavybės teise priklausančiuose atskiriems savininkams, kai bent vienas namo gyventojas prieštarauja rūkymui, buvo realiai įgyvendintas, ar šiam draudimui įgyvendinti buvo taikomos administracinės prievartos priemonės, jei taip, kokia apimtimi, ir ar šis draudimas prisidėjo prie sveikatos ir gyvybės išsaugojimo, sumažino pasyvų rūkymą ir kokia apimtimi.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – treji metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2024 m. liepos 1 dienos.

2.4. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 papildymo 87¹ ir 108¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatyme Nr. XIII-2799, kurio vienas iš tikslų buvo užtikrinti efektyvias poveikio priemones siekiant, kad būtų mažinamas sunaudojamų lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių kiekis ir racionaliai naudojami ištekliai, kad lengvieji plastikiniai pirkinių maišeliai nebūtų nemokamai dalijami siekiant komercinių tikslų, šiuo tikslu nustatant juridinių asmenų atsakomybę už Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo 8² straipsnyje nustatyto draudimo nesilaikymą (kartu buvo priimtas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 248, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 251¹ straipsniu įstatymas Nr. XIII-2800, kuriuo nustatyta administracinė atsakomybė asmenims ar juridinių asmenų vadovams, ar kitiems atsakingiems asmenims už to paties draudimo nesilaikymą):

4 straipsnis. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija atlieka šiame įstatyme ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 248, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 251¹ straipsniu įstatyme nustatyto galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau šiame straipsnyje – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą turi būti įvertinta, ar, nustačius fizinių ir juridinių asmenų atsakomybę už neatlygintinį lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių, išskyrus labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius, dalijimą prekių ar produktų pardavimo vietose, ji buvo realiai taikoma, ar turėjo atgrasomąjį poveikį ir ar padarė teigiamą poveikį aplinkai (kiek dėl to buvo sumažintas sunaudojamų lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių kiekis).

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – treji metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2023 m. birželio 8 dienos.

GALIOJANČIO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO *EX POST* VERTINIMO KLAUSIMYNAS

1. Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo klausimyno (toliau – klausimynas) tikslas – padėti už galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą atsakingiems asmenims pagal šiame priede pateiktus klausimų pavyzdžius suformuluoti galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo kriterijų turinį atskleidžiančius klausimus, siekiant tinkamai įvertinti galiojančio teisinio reguliavimo taikymą ir veikimą. Klausimynas yra rekomendacinio pobūdžio, o jo klausimai – orientaciniai, todėl atsakingi asmenys galiojančio teisinio reguliavimo poveikį turėtų vertinti ir visais kitais aktualiais, bet klausimyne neaptais aspektais. Pagrindiniai vertinimo kriterijai, kurie turėtų būti analizuojami atliekant galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą: veiksmingumo, poveikio ir rezultatyvumo (efektyvumo).

2. Vertinimui pagal **veiksmingumo kriterijų** atlikti rekomenduotini klausimai:

2.1. Ar buvo sudarytos reikiamos prielaidos taikyti nustatytą teisinį reguliavimą?

2.1.1. Ar priimti reikalingi įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai?

2.1.2. Ar sudarytos techninės galimybės taikyti teisinį reguliavimą (sukurtos reikiamos sistemos, registrai, portalai ir pan.)?

2.1.3. Ar įsteigtos, paskirtos atsakingos institucijos ar kiti subjektai?

2.1.4. Ar sudarytos sąlygos subjektams gauti informaciją apie nustatytą reguliavimą?

2.2. Ar nustatytas teisinis reguliavimas veikė praktiškai:

2.2.1. Ar subjektai, kuriems buvo nustatytas teisinis reguliavimas, žinojo apie tai?

2.2.2. Ar subjektai, kuriems buvo nustatytas teisinis reguliavimas, jį taikė, naudojo jiems suteiktomis teisėmis?

2.3. Ar nustatytas teisinis reguliavimas buvo taikomas visa apimtimi?

2.4. Ar yra objektyvių priežasčių, dėl kurių nebuvo sudarytos prielaidos, kad teisinis reguliavimas būtų taikomas ir veikėtų? Jeigu taip, tai kokių?

2.5. Ar buvo priimti teisinio reguliavimo pakeitimai (taip pat ir įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai), kurie nustatė tam tikras sąlygas, galėjusias subjektams kliudyti taikyti nustatytą teisinį reguliavimą?

2.6. Ar buvo priimti teisinio reguliavimo pakeitimai (taip pat ir įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai), kurie galėjo sudaryti palankias sąlygas ir (ar) paskatinti taikyti nustatytą teisinį reguliavimą?

2.7. Ar vertinamo teisinio reguliavimo taikymas nesudaro kliūčių technologinei ir

mokslinei pažangai, inovacijoms diegti ir (ar) taikyti?

2.8. Ar taikant nustatytą teisinį reguliavimą buvo pasiekti teisinio reguliavimo tikslai:

2.8.1. Jeigu taip, tai kokie duomenys ir (ar) įrodymai tai pagrindžia?

2.8.2. Jeigu ne, tai ar yra objektyvių priežasčių ar sąlygų, dėl kurių tikslai nepasiekti?

2.9. Ar taikant nustatytą teisinį reguliavimą buvo išspręstos problemos, nurodytos priimant vertinamą teisinį reguliavimą:

2.9.1. Jeigu taip, tai kokie duomenys ir (ar) įrodymai tai pagrindžia?

2.9.2. Jeigu ne, tai ar yra objektyvių priežasčių ar sąlygų, dėl kurių problemos negalėjo būti išspręstos?

2.10. Ar teisiniam reguliavimui kelti tikslai vis dar yra aktualūs ir galiojantis teisinis reguliavimas vis dar tinkamas siekiant nustatytų tikslų?

3. Vertinimui pagal **poveikio kriterijų** atlikti rekomenduotini klausimai:

3.1. Ar teisinis reguliavimas turėjo teigiamą poveikį vertinamo teisinio reguliavimo sričiai? Jeigu taip, kokie duomenys ir (ar) įrodymai tai pagrindžia?

3.2. Ar teisinis reguliavimas turėjo neigiamų pasekmių vertinamo teisinio reguliavimo sričiai? Jeigu taip, kokie duomenys ir (ar) įrodymai tai pagrindžia?

3.3. Ar teisinis reguliavimas turėjo įtakos kitoms teisinio reguliavimo sritims:

3.3.1. Jeigu taip, tai kokioms?

3.3.2. Jeigu taip, tai kokį (teigiamą ir (ar) neigiamą) poveikį turėjo?

3.4. Ar buvo papildomų aplinkybių ir (ar) veiksmų, galėjusių lemti neigiamas pasekmes ar teigiamą poveikį vertinamo teisinio reguliavimo sričiai? Jeigu taip, tai kokių?

3.5. Kokioms asmenų grupėms vertinamas teisinis reguliavimas turėjo tiesioginį poveikį?

3.6. Koks vertinamo teisinio reguliavimo teigiamas poveikis ir (ar) kokių neigiamų pasekmių patyrė tiesiogiai veikiamos asmenų grupės?

3.7. Ar buvo papildomų, nenumatytų aplinkybių ir (ar) veiksmų, turėjusių įtakos poveikiui asmenų grupėms?

3.8. Ar vertinamas teisinis reguliavimas galėjo netiesiogiai paveikti asmenų grupes? Jeigu taip, tai kokias? Koks (teigiamas ir (ar) neigiamas) buvo poveikis?

3.9. Ar asmenų grupių elgesys pasikeitė taip, kaip buvo tikimasi priimant vertinamą teisinį reguliavimą?

3.10. Ar buvo papildomų, nenumatytų aplinkybių ir (ar) veiksmų, turėjusių įtakos asmenų grupių elgsenai? Jeigu taip, tai kokių?

4. Vertinimui pagal **rezultatyvumo (efektyvumo) kriterijų** atlikti rekomenduotini klausimai:

4.1. Ar taikant teisinį reguliavimą asmenų grupės patyrė sąnaudas? Jeigu taip, tai kokios grupės ir kokias sąnaudas (administracinė našta, finansinės išlaidos, prisitaikymo

sąnaudos, netektos pajamos ir pan.) patyrė?

4.2. Ar yra objektyvių priežasčių, kodėl skirtingoms asmenų grupėms teko skirtingo dydžio sąnaudos?

4.3. Ar taikant teisinį reguliavimą valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetai, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijos ir įstaigos patyrė sąnaudas? Jeigu taip, tai kokias (papildomas biudžeto išlaidos naujoms darbo vietoms steigti, mokymams, informacinėms sistemoms kurti ir (ar) palaikyti, ir (ar) prižiūrėti, išlaidos išmokoms ir (ar) paramai, netektos biudžeto pajamos ir pan.)?

4.4. Ar yra papildomų, nenumatytų aplinkybių, veiksnių, be vertinamo teisinio reguliavimo, turėjusių įtakos patirtų sąnaudų dydžiui (padidino arba sumažino patirtas sąnaudas)? Jeigu taip, tai kokių?

4.5. Ar vertinamo teisinio reguliavimo galimos sąnaudos buvo preliminariai įvertintos nustatant teisinį reguliavimą? Jeigu taip, ar realiai patirtos sąnaudos atitinka preliminarinius vertinimus?

4.6. Ar taikant teisinį reguliavimą asmenų grupės gavo naudos, kurią galima apskaičiuoti (gautos pajamos, sumažėjusios išlaidos ir pan.)? Jeigu taip, tai kokios?

4.7. Ar taikant teisinį reguliavimą buvo taupomos valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšos, gauta daugiau pajamų, surinkta daugiau įmokų į biudžetus? Jeigu taip, tai kiek?

4.8. Ar yra papildomų, nenumatytų aplinkybių, veiksnių, be vertinamo teisinio reguliavimo, turėjusių įtakos gautos naudos dydžiui (padidino arba sumažino gautą naudą)? Jeigu taip, tai kokių?

4.9. Ar vertinamo teisinio reguliavimo galima nauda buvo preliminariai įvertinta nustatant teisinį reguliavimą? Jeigu taip, ar gauta nauda yra tokia, kokios buvo tikimasi nustatant teisinį reguliavimą?

EX POST VERTINIMUI REIKALINGŲ DUOMENŲ ŠALTINIŲ NUSTATYMO IR DUOMENŲ SURINKIMO GAIRĖS

1. *Ex post* vertinimui reikalingų duomenų šaltinių nustatymo ir duomenų surinkimo gairėse dėstomos metodinės rekomendacijos dėl duomenų šaltinių ir duomenų rinkimo būdų.

2. Pagal duomenų šaltinį duomenys skirstomi į:

2.1. Pirminius duomenis. Tai nauji, specialiai renkami duomenys, kurių reikia *ex post* vertinimui atlikti. Pirminiai duomenys gali būti renkami iš įvairių konkrečiam teisiniam reguliavimui aktualių asmenų ar jų grupių. Pirminiams duomenims priskiriamos reguliariai kartojamos apklausos ir reguliarus rodiklių rinkimas. Sprendžiant dėl pirminių duomenų rinkimo, turi būti įvertinta, kad jiems surinkti, apibendrinti ir išanalizuoti reikia skirti pakankamai laiko ir tam būtina atitinkama darbuotojų kvalifikacija bei priemonės (pvz., jei vykdoma apklausa internetu, reikalinga patikima, duomenų apsaugą garantuojanti apklausų platforma).

2.2. Antrinius duomenis. Tai duomenys, kurie jau buvo surinkti atliekant kitus tyrimus ir (ar) vertinimus ir yra paskelbti. Tokių duomenų šaltiniai gali būti: duomenys iš įvairių valstybės registų, duomenų bazių ar duomenys, kuriuos tvarko ministerijos bei valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurios *ex post* vertinimą atliekančiai ministerijai teikia informaciją Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 24¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, įvairūs leidiniai, mokslinius ir taikomuosius tyrimus atliekančių organizacijų paskelbta informacija, publikacijos ir kt. Kadangi šie duomenys buvo surinkti ir paskelbti kitais tikslais, labai svarbu įvertinti, ar jie tikrai tinkami atliekant konkretų *ex post* vertinimą.

3. Pirminiams duomenims rinkti siūlytini metodai:

3.1. Apklausa raštu. Pasirinkus šį metodą, paruošiamas klausimynas, kurį sudaro uždari ir (ar) atviri klausimai, į kuriuos respondentai atsako savarankiškai. Klausimyną galima siųsti paštu, elektroniniu paštu arba pateikti per apklausų platformas internetu. Klausimai turi būti suformuluoti respondentams suprantama kalba, vartojami žinomi ir įprasti tos srities terminai, sakiniai dėstomi paprastai ir aiškiai, kad būtų išvengta dviprasmybių. Pasirinkus šį metodą, būtina užtikrinti reprezentatyvumą, kuris reiškia, kad respondentai turi atitikti atstovaujamos visumos (populiacijos) bruožus, o imtis būtų pakankama. Jei tinkami respondentai yra sunkiai pasiekiami (neturi motyvacijos ar galimybių atsakyti į klausimus), geriau rinktis kitus duomenų rinkimo metodus. Šis metodas rekomenduojamas, kai vertinamo teisinio reguliavimo sritis atsakingam asmeniui yra gerai suprantama ir pažįstama. Kitu atveju geriau rinktis apklausos žodžiu metodą.

3.2. Individuali apklausa žodžiu. Pasirinkus šį metodą, reikalingas aktyvus klausiančiojo dalyvavimas, nes renkami duomenys iš tikslinės grupės atstovų, galinčių pateikti galias įžvalgas, argumentuotą nuomonę dėl vertinamo teisinio reguliavimo. Apklausiamų asmenų mintis gali būti atsitiktinė, reprezentatyvi arba tikslinė. Apklausa gali būti struktūruota (iš anksto paruoštas apklausos planas, numatytos konkrečios klausimų (dažnai – ir atsakymų) formuluotės ir sudaryta tiksli klausimų seka) arba iš dalies struktūruota (numatyti konkretūs klausimai, iš anksto apgalvota jų seka, tačiau gali būti užduodama ir kitų klausimų, jeigu taip galima gauti geresnį rezultatą). Apklausti galima telefonu, naudojantis kitomis nuotolinio ryšio priemonėmis arba tiesiogiai. Siekiant surinkti išsamią informaciją, siūlytina pasirinkti iš dalies struktūruotą apklausą, panašią į pašnekesį, nes tokiu atveju galima užduoti papildomų klausimų, kad būtų galima geriau suprasti apklausiamo asmens nuomonę lemiančius veiksnius, pasitikslinti, jei atsakymai buvo neaiškūs.

3.3. Grupės apklausa žodžiu. Pasirinkus šį metodą, bendraujama su keliais žmonėmis, apklausą moderuoja grupės vadovas, dalyviai skatinami laisvai diskutuoti, jie taip pat gali daryti įtaką vieni kitiems. Šio metodo tikslas nėra susitarti ar nuspręsti, ką daryti, o išsiaiškinti dalyvių suvokimą, jausmus ir mintis apie tam tikrą teisinį reguliavimą.

4. Surinkti duomenys gali būti kokybiniai ir kiekybiniai:

4.1. Kokybiniai duomenys yra verbaliniai, audiovizualiniai, jie leidžia atsakyti į klausimus „kaip“ ir „kodėl“, paprastai jų negalima išreikšti skaičiais. Kokybiniai duomenys atspindi aptariamo dalyko kompleksškumą, sąsajas su kitais reiškiniais ir parodo patirtis, nuomones, sprendimus, priežastis, įsivaizdavimus. Analizuojant šiuos duomenis gaunama daug informacijos, kuri leidžia atskleisti kontekstą, tačiau gali stokoti objektyvumo. Renkant šiuos duomenis paprastai siekiama gauti išsamią informaciją iš nedaug, bet kruopščiai atrinktų asmenų. Šie duomenys renkami, kai reikia platesnio supratimo ir paaiškinimo (pvz., reikia paaiškinti rezultatus, gautus įvertinus antrinius šaltinius), kai reikia informacijos apie tai, ką žmonės galvoja apie tam tikrą klausimą, kai siekiama suprasti, kodėl visuomenė vienaip ar kitaip elgiasi, kai vertinimo sritis nėra gerai suprata (pastaruoju atveju labai dažnai kokybiniai duomenys padeda apsisprendžiant dėl kiekybinių duomenų rinkimo metodų, pvz., apklausos rengimo).

4.2. Kiekybiniai duomenys yra skaitiniai, juos galima išmatuoti, jie leidžia atsakyti į klausimus „kiek daug“ ir „kaip dažnai“. Skaičiuojami tokie dydžiai kaip dažnumas, vidurkis, ribos, procentai ir pan. Apskaičiuojant naudojami kokybinės analizės metodai. Šie duomenys praverčia, kai reikia tikslios informacijos, įverčių.

(Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo ataskaitos forma)

(institucijos pavadinimas)

**GALIOJANČIO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO *EX POST* VERTINIMO
ATASKAITA**

(data) Nr. ____

1.	Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo (toliau – <i>ex post</i> vertinimas) dalykas <i>(Nurodomi į įstatymą įtrauktoje nuostatoje dėl poreikio atlikti ex post vertinimą (toliau – peržiūros nuostata), teisinio reguliavimo galiojimo metu ministro pagal jam pavestą valdymo sritį priimtame sprendime atlikti ex post vertinimą (toliau – ministro sprendimas) nurodyti vertinti teisės aktai, o jei nuspręsta vertinti platesnės apimties teisinį reguliavimą, – visi atliekant ex post vertinimą vertinti teisės aktai ar jų nuostatos ir sritys, asmenys, asmenų grupės, kuriems darytas poveikis buvo vertintas.)</i>
2.	Peržiūros nuostatos šaltinis ar ministro sprendimas: <i>(Nurodomas įstatymas, kuriame įtvirtinta peržiūros nuostata, ar ministro įsakymas, kuriame įformintas ministro sprendimas.)</i>
3.	Duomenys apie numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą (toliau – <i>ex ante</i> vertinimas): <i>(Nurodoma, ar buvo atliktas ex ante vertinimas, jei taip, ex ante vertinimo esminės išvados, rezultatų šaltinis ir informacija, ar atliktas ex post vertinimas patvirtino ex ante vertinimo metu gautus rezultatus.)</i>
4.	<i>Ex post</i> vertinimą atlikusi ministerija ir už <i>ex post</i> vertinimą atsakingas asmuo: <i>(Nurodoma ex post vertinimą atlikusi ministerija ir už ex post vertinimą atsakingų asmenų kontaktai.)</i>
5.	Kiti subjektai, dalyvavę atliekant <i>ex post</i> vertinimą: <i>(Nurodomi atliekant ex post vertinimą dalyvavę kiti subjektai, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, teikusios informaciją Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 24¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.)</i>

6.	Koks buvo sprendimo dėl <i>ex post</i> vertinimo atlikimo kontekstas? <i>(Nurodomos objektyvios aplinkybės, lėmusios teisinio reguliavimo peržiūros nuostatos įrašymą teisės akte arba ministro sprendimą atlikti ex post vertinimą, ar kitos svarbios teisinio reguliavimo konteksto aplinkybės.)</i>
7.	Kaip buvo atliekamas <i>ex post</i> vertinimas: <i>(Nurodomi klausimai, kurie buvo nagrinėti atliekant ex post vertinimą, kokiais informacijos ir duomenų šaltiniais naudotasi, kokiais būdais buvo renkami duomenys, kokie analizės metodai naudoti.)</i>
8.	Teisinio reguliavimo taikymas: <i>(Trumpai apibendrinama informacija: ar buvo sudarytos prielaidos taikyti teisinį reguliavimą, ar teisinis reguliavimas buvo realiai taikomas, ar visa apimtimi, kokia taikymo praktika, nurodomos aplinkybės ir veiksniai, turėję įtakos teisiniam reguliavimui taikyti.)</i>
9.	Teisinio reguliavimo veikimas: <i>(Pateikiamas teisinio reguliavimo pasekmių apibendrinimas: nurodoma, kokiai teisinio reguliavimo sričiai, kokiems asmenims ar jų grupėms teisinis reguliavimas turėjo poveikį ir kokio pobūdžio tas poveikis buvo (teigiamas poveikis ar neigiamos pasekmės), kokias sąnaudas patyrė ar kokios naudos gavo, nurodomos aplinkybės, turėjusios įtakos poveikiui, sąnaudoms ir naudai.)</i>
10.	Išvados: <i>(Pateikiamos išvados, ar teisinis reguliavimas buvo taikomas ir ar veikė, ar taikant reguliavimą pavyko pasiekti teisės akto priėmimo metu keltus tikslus ir planuotus pokyčius. Jeigu pateikiama išvada dėl netinkamo teisinio reguliavimo taikymo ar neveikimo, nurodomos aplinkybės, kurios turėjo esminę įtaką teisiniam reguliavimui taikyti ir veikti.)</i>

(atitinkama sritis) ministras

(parašas)

(vardas ir pavardė)
